

HAKEMLİ MAKALE

ADALET MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER GELİŞİMİNDE DİKEY GEÇİŞ SINAVI (DGS) İLE İLGİLİ SORUNLARI*

Öğr.Gör. Hatice MESCİ**

Öğr. Gör. Selcen DENİZ UZUNBACAK***

ÖZET

Meslek yüksekokulları, alanda gerekli, nitelikli ve üretken işgücü eksikliğinin giderilmesinde önemlidir. Bu bağlamda alelade bir kamu hizmeti olmayan adalet alanındaki kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde adalet meslek yüksekokulları oldukça önemli bir yer tutmaktadır. 1970'li yılların sonunda kurulmaya başlayan ve sınırlı sayıda bulunan adalet meslek yüksekokullarının sayısı farklı sebeplerle her geçen gün artış göstermiş ve göstermeye de devam etmektedir. Adalet meslek yüksekokullarının sayısındaki artışın en büyük sebeplerinden birisi tercih edilebilirliğinin yüksek oluşu yanında dikey geçiş sınavı (DGS) ile hukuk fakültesine geçiş imkânının bulunmasıdır. Adalet alanı başta olmak üzere önlisans mezunu olan başarılı öğrencilerin alanında lisans eğitimine devam edebilmesi amacıyla her yıl Temmuz ayı içerisinde dikey geçiş sınavı yapılmaktadır. Adalet meslek yüksekokulları mezunlarının kariyer gelişimi açısından dikey geçiş sınavı diğer

* Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 08.08.2018

Kabul Edildiği Tarih: 15.10.2019

Bu makale, 3-4 Mayıs 2018 tarihinde Gazi Üniversitesi'nde düzenlenen "Yargının Yeni Konseptinde Adalet Meslek Yüksekokullarının Geleceği ile İnfaz ve Koruma Hizmetleri Sempozyumu"nda sunulan "Adalet Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kariyer Gelişiminde Dikey Geçiş Sınavı (DGS)'nin Farklı Açılardan Değerlendirilmesi" konulu sözlü bildirin genişletilmiş halidir.

** Süleyman Demirel Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu.

E-Mail: haticemesci@sdu.edu.tr

ORCID-ID: 0000-0003-1847-0820

*** Süleyman Demirel Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu.

E-Mail: selcendeniz@sdu.edu.tr

ORCID-ID: 0000-0002-8229-3788

yüksekokullardan daha farklı bir öneme sahiptir. Çalışmamızda dikey geçiş sınavının adalet meslek yüksekokulu mezunlarının kariyer gelişiminde ne gibi etkilerinin olduğu farklı açılardan değerlendirilerek bu sınav ile ilgili problemler ortaya konularak, sorunlarına ilişkin çözüm önerileri getirilecektir.

Anahtar Kelimeler : *Adalet Meslek Yüksekokulu, Hukuk Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Dikey Geçiş Sınavı (DGS), Öğretmenlik Formasyon*

PEER-REVIEWED ARTICLE

PROBLEMS OF VOCATIONAL SCHOOL OF JUSTICE STUDENTS WITH VERTICAL TRANSFER EXAM (DGS) IN CAREER DEVELOPMENT

ABSTRACT

Vocational schools are important in eliminating the lack of necessary, qualified and productive workforce in the field. In this context, vocational schools of justice occupy an important place in the training of qualified manpower in the field of justice which is not an ordinary public service. The number of vocational schools of justice, which started to be established at the end of 1970s and has been limited, has increased and continues to increase day by day for different reasons. One of the main reasons for the increase in the number of vocational schools of justice is the high likelihood of preference, as well as the possibility of transfer to the faculty of law through the vertical transfer exam (DGS). In order to enable undergraduate students who are mainly associate degree graduates, especially in the field of justice, to continue their undergraduate education in the field, a vertical transfer exam is conducted in July each year. In terms of career development of graduates of vocational schools of justice, the vertical transfer exam has a different importance than other colleges. In this study, the effects of the vertical transfer exam on the career development of the graduates of the vocational school of justice will be evaluated from different perspectives and problems related to this exam will be put forward and solutions will be proposed.

Keywords : *Justice Vocational School, Faculty of Law, Public Administration Department, Vertical Transfer Exam (DGS), Teaching Formation*

GİRİŞ

Mesleki eğitim, ülkelerin rekabet gücünün artırılmasında, kalite odaklı, eğitim-istihdam ilişkisine dayalı, sürdürülebilir büyümenin sağlanmasında, kaynakların etkin ve verimli kullanılmasında, kamu hizmetlerinin hızlı, etkin ve verimli sunulmasında önem arz etmektedir¹. Bu bağlamda ilk defa 1974-1975 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde açılan ve önlisans düzeyinde eğitim veren meslek yüksekokulları, 1981 yılında Yükseköğretim Kurulu'na bağlanmıştır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. maddesinin 1. fıkrasının (1) bendinde meslek yüksekokulu, *“Belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, önlisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur.”* ifadesiyle tanımlanırken; aynı kanun maddesinin (1) bendinde önlisans programı, *“Ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, en az iki yıllık bir programı kapsayan nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir.”* şeklinde tanımlanmıştır.

1982 Anayasasında Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğuna ve yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağına dair düzenlemeler bulunmaktadır. Anayasaya hüküm koymak kadar uygulanabilirliği de önem arz etmektedir. Bu bağlamda alelade bir kamu hizmeti olmayan adalet kamu hizmetlerinin de etkin, verimli ve zamanında yerine getirilmesi gerekmektedir. Adalet kamu hizmetinin istenilen düzeyde yerine getirilmesinde hakim ve savcılarca yürütülen yargılama faaliyetinin yapılabilmesi kadar yargılama faaliyeti dışında adalet memurlarının yargılama faaliyeti öncesinde, yargılama faaliyeti sırasında ve yargılama faaliyeti sonrasında gerçekleştirdiği iş ve işlemler de aksamadan ifa

¹ GÜNAY, Durmuş ve ÖZER, Mahmut, “Türkiye’de Meslek Yüksekokullarının 2000’li Yıllardaki Gelişimi ve Mevcut Zorluklar”, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1. s.1-3; UZUNBACAK, Hasan Hüseyin- MESÇİ, Hatice- UZUNBACAK DENİZ, Selcen, “Adalet Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleki Eğitimden Sonuç Beklentileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi, Cilt : 8, Sayı : 18, (2017), s.42.

edilmelidir. Bu da ancak nitelikli ve gerekli mesleki eğitim almış işgücü ile sağlanabilmektedir.²

Nitelikli ve üretken işgücü eksikliği nedeniyle adalet hizmetlerinin istenen verimlilikte, kalitede sunulmadığı ve hizmetin geç işlediği, eksik işlediği ya da hiç işlemediği eleştirileri yapılmaktadır. Söz konusu eleştirileri bertaraf etmek amacıyla Adalet Bakanlığı hukuk fakültelerinin bulunduğu illerde hukuk fakültelerine bağlı olarak adalet meslek yüksekokulları açılması için girişimlerde bulunarak protokol imzalamıştır. İmzalanan protokoller çerçevesinde ilk defa 1979 yılında Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Ege Üniversitesinde, adalet alanında ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi amacıyla Adalet Yüksekokulları kurulmuştur.³

1. Adalet Meslek Yüksekokullarının ve Mezunların Durumu

Günümüzde insan haklarına verilen önem ve yargı hizmetlerinin kaliteli sunumunda vazgeçilemeyecek bir konumda bulunmaları nedeniyle yardımcı adalet personeli olarak istihdam edilen adalet çalışanlarının mesleki eğitim almış olması gerektiği Sekizinci ve Dokuzuncu Kalkınma Planı, Adalet Hizmetleri Özel İhtisas Raporunda, Adalet Bakanlığı 2010-2014 ile 2015-2019 stratejik planları ve Adalet Bakanlığı 2007 yılı faaliyet raporunda belirtilmiş olduğundan, Adalet Meslek Yüksekokullarının gerekliliği dikkat çekmiştir.⁴

Adalet meslek yüksekokullarının gerekliliğinin farkına varılması, sadece birkaç üniversitede kurulması, öğrenci kontenjanlarının sınırlı olması, mezunlarının

² AYDIN, Vahdettin – MESCİ, Hatice - ACAR, Osman Kürşat, “Adalet Hizmetlerinin Sunumunda Daha Yetkin Bir Ara Eleman İstihdam Önerisi: Adalet Hizmetleri Uzmanlık Sınavı (AHMUS),” Kırıkkale Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu, Adalet Meslek Yüksekokullarının Sorunları ve Çözüm Önerileri Sempozyumu (10 Mayıs 2013) Kırıkkale, s.39; Vahdettin AYDIN- Hatice MESCİ- Zişan KORKMAZ ÖZCAN, “Adalet Meslek Yüksekokulu Ders Müfredatı Bazında İstihdama Yönelik Yapılacak Protokoller”, Süleyman Demirel Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu, 3. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, -Adalet Meslek Yüksekokullarının Gelişmesinde Yeni Eğilimler- Bildiri Kitabı, (17-18 Mayıs 2016), Isparta, s. 108.

³ AYDIN vd., (2013), s. 33-34; AYDIN vd., (2016), s. 106, 108; UZUNBACAK vd., s. 43.

⁴ AYDIN vd., (2013), s. 43; AYDIN vd., (2016), s. 109-110; UZUNBACAK vd., s. 42-43.

iş bulma olanaklarının diğer meslek yüksekokullarına kıyasla daha kolay görülmesi, işe yerleştirildikten sonra icra müdürlüğü gibi prestijli bir kadroya yükselme, hukuk fakültesi sayısındaki artış ve mezunların DGS ile hukuk fakültesine geçiş imkânı adalet meslek yüksekokullarının sayısını⁵ hızla arttırmıştır.⁶

Adalet Yüksekokullarının kurulduğu ilk yıllarda örgün eğitim⁷ (Adalet A) ile dışarıdan eğitim (Ekstern)⁸ (Adalet B) olarak belirlenen kontenjanlara öğrenci alımı yapmakta iken, Adalet Bakanlığı ile Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü arasında imzalanan 26.07.2005 tarihli “*Adalet Bakanlığı Meslekî Eğitim Önlisans Programı*” protokollü ile *Mesleki Öğrenme Projesi (MEÖP)* hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde 2006-2007 eğitim ve öğretim yılından başlayarak Adalet Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilatında çalışan kamu görevlilerine⁹ adalet meslek eğitimi verilmeye başlanmıştır.¹⁰

Söz konusu protokol ile sadece alanda çalışanlara yönelik başlatılan açık eğitim¹¹ yöntemi,¹² Anadolu Üniversitesi dışında Atatürk Üniversitesi'nde de

⁵ Nihayetinde 2018 yılı itibariyle toplam 92 Üniversitede Adalet Meslek Yüksekokulu veya Adalet Bölümü, 76 Üniversitede ise Hukuk Fakültesi bulunmaktadır. Bazı bölümlerde birden fazla yüksekokul bünyesinde adalet programı açıldığından sayı görünenden de fazla tahminen 100 civarındadır. Bkz. <https://www.osym.gov.tr/TR,15240/2018-yuksekokretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>, 07.06.2019.

⁶ AYDIN vd., (2013), s. 34; AYDIN vd., (2016), s. 106; UZUNBACAK vd. s. 43-44.

⁷ 2547 sayılı Kanun, Md.3/1 (1) Örgün Eğitim: Öğrencilerin, eğitim - öğretim süresince ders ve uygulamalara devam etme zorunluluğunda oldukları bir eğitim - öğretim türüdür.

⁸ 2547 sayılı Kanun, Md.3/1 (3) Dışarıdan Eğitim (Ekstern Eğitim): Yükseköğretimin belirli dallarında, devam zorunluluğu olmaksızın sadece yarı yıl içi ve sonu sınavlarına katılma zorunluluğu bulunan bir eğitim - öğretim türüdür. Bu eğitimi izleyen öğrenciler ortak zorunlu dersler ile gerekli görülen bazı dersleri, ilgili yükseköğretim kurumlarınca mesai saatleri dışındaki uygun saatlerde düzenlenecek derslerde alırlar.

⁹ Lise ve dengi okul mezunu olan; yazı işleri müdürü, idari işler müdürü, icra müdür ve müdür yardımcısı, zabıt katibi, emanet memuru, mübaşir, cezaevi 1. ve 2. müdürü ile idare memuru, infaz koruma baş memuru ve infaz koruma memurları.

¹⁰ <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2006/mayo6/acikogilan/acikog%5CE%C4%9E%C4%B0T%C4%BM%20DUYURU.doc>, 23.04.2018.

¹¹ 2547 sayılı Kanun, Md.3/1 (2) Açık Eğitim: Öğrencilere radyo, televizyon ve eğitim araçları vasıtasıyla yapılan bir eğitim - öğretim türüdür.

¹² Açık eğitim yöntemi, toplumdaki açıköğretim olarak bilinmektedir.

uygulanmaya başlamıştır. 2009-2010-2011 yıllarında Açıköğretim (Anadolu Üniversitesi-Atatürk Üniversitesi) programlarında şart ve kontenjan sınırlaması olmadığı için 140 barajını aşan herkesin kayıt olabileceği sınırsız kontenjanlı¹³ bir hale dönüşmüştür. Yine bir yükseköğretim eğitim türü olan uzaktan eğitim¹⁴ yönteminin de adalet alanında uygulaması mevcuttur. Tablo- 1'de görüleceği üzere 2018 yılında dört öğretim yöntemine göre eğitim yapan kurumlara toplamda 16.843 öğrenci kontenjanı verilmiştir.

TABLO 1: 2018 YILI KONTENJANLAR

	I.Öğretim	II. Öğretim	Uzaktan Eğitim	Açıköğretim
Devlet	3660	1497	3794	4500
Vakıf	2616	776	0	0
TOPLAM	6276	2273	3794	4500

Kaynak : <https://www.osym.gov.tr/TR,15240/2018-yuksekokretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>, 07.06.2019.

Başlangıçta az sayıda okula, sınırlı kontenjanla öğrenci alımı yapıyor olması nedeniyle adalet önlisans mezunu sayısı da oldukça düşüktü. Ancak artan okul sayısı ve kontenjanlara bağlı olarak mezun sayısında ciddi artış olsa da Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra teşkilatında

¹³ 2012-2013 eğitim öğretim yılında örgün öğretim, uzaktan eğitim ile açıköğretim adalet bölümüne kayıt yaptıran öğrenci sayısı (sınavsız ikinci üniversite adalet okuyanlar hariç) toplamda 41853 kadar yükselmiştir. Bu sayının 39188'ini açıköğretim programına kayıt yaptıran öğrenciler oluşturmuştur. 2013 yılından itibaren açıköğretim kontenjanlarına kademeli düşüş uygulanmaktadır.

¹⁴ Uzaktan Eğitim, zamandan ve mekandan tamamen bağımsız bir şekilde öğrencinin ve öğretim üyesinin kampüse gelme zorunluluğu olmaksızın mevcut var olan bilgisayar teknolojileri vasıtası ile tamamen sanal ortamda canlı, görüntülü, sesli olarak derslerin işlendiği, katılımcının istediği zaman bunları tekrar izleyebileceği görüntüleyebileceği bir eğitim-öğretim türüdür. <http://uzem.cbu.edu.tr/tr/uzaktan-egitim-nedir>, 23.04.2018.

görevlendirilmek üzere 2011, 2012 ve 2013 yıllarında istihdam edilen 10.568 zabıt katibi ile 1.809 mübaşirin hiçbirisinin adalet bölümü mezunu olmamasından da anlaşılacağı üzere, mezunların alanda istihdamı açısından bunu söylemek mümkün değildir.¹⁵ İstihdamla ilgili tüm kurumlardan istenen bilgilere verilen cevaplara dayanılarak Aydın vd.'nin (2013) Adalet Hizmetlerinin Sunumunda Daha Yetkin Bir Ara Eleman İstihdamı Önerisi: Adalet Hizmetleri Uzmanlık Sınavı (AHMUS) isimli bildiri den yararlanılarak hazırlanan tablo-2'den de anlaşılacağı üzere mezunların istihdamı sorunu ilgili tüm kurumların temel problemidir.

¹⁵ AYDIN vd., (2013), s. 50-51, 60.

Tablo-2: Adalet Meslek Yüksekokulu/Adalet Bölümü Mezunlarının İstihdam Oranı Bilgileri (Mayıs 2013 itibariyle)

İSTİHDAM EDİLEN KURUM	İSTİHDAM EDİLEN PERSONELİN ÜNVANI	İSTİHDAM EDİLEN PERSONEL SAYISI	İSTİHDAM EDİLEN ADALET MEZUNU SAYISI	İSTİHDAM ORANI (%)
Adalet Bakanlığı Genel Müdürlüğü	Personel Yazı İşleri Müdürü, Şef, Zabıt Katibi, Bilgisayar İşletmeni, Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni, Memur, Emanet Memuru, Mübaşir	37403	3802	% 10,16
Adalet Bakanlığı Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü	Ceza ve İdare Memuru, İnfaz Koruma Memuru, İnfaz Koruma Baş Memuru, Ceza İnfaz Kurumu Katibi	36144	1322	% 3,7
Adalet Bakanlığı İcra ve İflas Hizmetleri Daire Başkanlığı	İcra Müdürü İcra Müdür Yardımcısı	2631	1177	% 44,6
Yargıtay Başkanlığı	Yazı İşleri Müdürü, Şef, Katip, Memur, Bilgisayar İşletmeni, Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	909	114	% 12,5
Danıştay Başkanlığı	Yazı İşleri Müdürü, Memur	353	32	% 9,1
Türkiye Adalet Akademisi	Memur, Bilgisayar İşletmeni, Sekreter, Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	18	3	% 16,6
HSK(2011 yılından itibaren Mayıs 2013'e kadar)	Şef, Bilgisayar İşletmeni, Veri hazırlama ve Kontrol İşletmeni	173	79	% 45,6
SGK	İcra Memuru	330	330	% 100

Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı ise, 2016 yılında istihdam edilen veri hazırlama ve kontrol işletmeni kadrosuna müracaat edeceklerin yükseköğretim kurumlarının büro yönetimi, büro yönetimi ve sekreterlik, büro yönetimi ve yönetici asistanlığı, sekreterlik, ofis teknolojileri ve yönetimi, büro hizmetleri ve yönetici asistanlığı önlisans programlarından mezunu olması şartını

aradığından klavye kullanma, büro yönetimi ve adli tıp dersi olarak mezun olan adalet mezunlarının bu kurumda istihdam edilmesi mümkün değildi.¹⁶ Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'nın Şubat 2018 personel alım ilanında ise veri hazırlama ve kontrol işletmeni kadrosunda istihdam edilebilmek için, adalet meslek eğitimi, adalet önlisans programından veya adalet meslek yüksekokullarından, tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, büro yönetimi, büro yönetimi ve sekreterlik, büro yönetimi ve yönetici asistanlığı, sekreterlik, ofis teknolojileri ve yönetimi, büro hizmetleri ve yöneticiliği asistanlığı önlisans programlarının birinden mezun olmak şartını getirdiğinden sorun kısmen çözümlenmiştir.¹⁷ Ancak halen istenen düzeyde değildir.

İstihdama ilişkin durumun vehametinin farkına varan adalet önlisans mezunları, lisans mezunu olduklarında daha kolay iş bulabileceği düşüncesi, prestij sahibi olma, askerlik hizmetinin tecili, sosyal çevrenin baskısı gibi nedenlerle lisans öğretimine devam etmek istemekte ve dikey geçişe yönelmektedirler. ÖSYM'nin yapmış olduğu merkezi sınav ile hukuk fakültesine yerleşmeyi arzu eden ancak yerleşemeyen öğrenciler, adalet önlisans programını hukuk lisans programına geçişte bir basamak olarak görmektedirler. Bu öğrenciler için de dikey geçiş sınavı, birincil amaç olarak değerlendirilmektedir.¹⁸ Dolayısıyla geçmişten günümüze lisans tamamlama ve dikey geçiş ile ilgili uygulanmış/uygulanmakta olan mevzuat çerçevesinde adalet önlisans mezunlarının lisans tamamlama/dikey geçiş başvuru/yerleşme kriterleri ile mezunların yerleşebildikleri bölüm/programlar ve karşılaşılan sorunlar aşağıda belirtilmiştir.

2. Lisans Tamamlama ve Dikey Geçiş ile İlgili Mevzuat

¹⁶ <https://ilan.memurlar.net/ilan/36551/adli-tip-kurumu-personel-alim-ilani.html>, 25.04.2018.

¹⁷ <http://www.atk.gov.tr/haber12.02.18.html>, 25.04.2018.

¹⁸ DÜNDAR, Behcet ve BİÇAKÇI, Celal, "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Dikey Geçiş Sınavına Bakışı: Osmaniye Meslek Yüksekokulu Örneği", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt: 6, Sayı: 16 (Bahar 2017), s. 237, 239.

“Meslek Yüksekokulları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkındaki Yönetmelik”¹⁹ gereğince adalet önlisans programı mezunlarının lisans programına devam edebilmesi için a. Öğrencinin ağırlıklı not ortalamasının en az 70 olması, mezun olduğu yıl programdan mezun olanlar arasında, ilk % 10’a girmiş olması şartı aranmaktaydı. Belirtilen şartları sağlayan ve üniversitede ilan edilmiş kontenjanlara müracaat eden mezunlar, % 10’a giriş derecelerine göre sıralanarak lisans programına yerleştirilmekteydiler. Bu düzenleme ile yetenekli ve başarılı adalet mezunu öğrenciler mezun oldukları yerdeki hukuk fakültelerine yerleşme şansına sahipti. Bu uygulama öğrencilerin mezun oldukları üniversitede, alıştıkları sosyal çevreyi değiştirmeden lisans eğitimine devam etmesine imkan sağladığı kadar, lisans programına geçiş nedeniyle yapılan ders intibakı sorunlarını da azaltıcı mahiyettedir.²⁰ Ancak “Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimlerine Devamları Hakkında Yönetmelik”²¹ ile mülgadır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’nın çıkarmış olduğu bu yönetmelik ile adalet mezunu olan öğrencilerin tablo 3’de belirtilen örgün eğitim hukuk veya kamu yönetimi lisans programına devam edebilmeleri ÖSYM tarafından yapılan DGS’ne²² girmeleri ve sınav sonucuna göre yerleştirilmeleri halinde mümkün kılınmıştır.²³ Bu düzenleme ile DGS sınavına başvuru için en çok beş yıl önce mezun olmak ya da staj hariç mezun olabilecek konumda olmak şartı getirilmişti. Ayrıca sınava en çok 3 kez

¹⁹ R.G. 28.04.1983/18031

²⁰ GÜNAY ve ÖZER, s. 10-11.

²¹ R.G. 15.10.1999/ 23847

²² İlk kez 2000 yılında dikey geçiş sınavı yapılmıştır.

²³ HACIMUSTAFAOĞLU, Ramazan- ELÇİ, Hakan- ŞENTÜRK, Murat, “Dikey Geçiş Sınavının (DGS) Mesleki Eğitim Üzerine Etkileri: Doğaltaş Sektörü Örneği”, Mesleki Bilimler Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, (Mart 2018), s. 20-21; DEMİRAĞ, Enes Yılmaz ve TEMİZ, Enes, “Adalet Meslek Yüksekokullarından Hukuk Fakültelerine Dikey Geçiş Sınavıyla Yerleşen Öğrenci Sayılarının 900 Kod açısından İstatistiksel Değerlendirmesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu, 3. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, -Adalet Meslek Yüksekokullarının Gelişiminde Yeni Eğilimler- Bildiri Kitabı, (17-18 Mayıs 2016), Isparta, s. 209; DÜNDAR, Behcet ve BİÇAKÇI, Celal, “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Dikey Geçiş Sınavına Bakışı: Osmaniye Meslek Yüksekokulu Örneği”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt: 6, Sayı: 16, (Bahar 2017), s. 237, 239.

girebilmesi yönünde kısıt bulunmaktaydı. Örgün lisans programına geçiş yapmak isteyen adaylar, başvuru esnasında sekiz tercih yaparak, sınav ve okul başarıları sonucunda elde ettikleri yerleşme puanları ve lisans programlarının kontenjan ve koşulları göz önüne alınarak tercih sıralamasına göre yerleştirilmekteydiler.

Tablo-3: Dikey Geçiş Sınavına Girerek Örgün Lisans Programlarına Devam Edilebilecek Bölümler

Önlisans Mezuniyet Alanı	Lisans Programları
Adalet	Hukuk Fakültesi
Adalet Meslek Yüksekokulu	Kamu Yönetimi
Adalet Yüksekokulu	
Adalet Yüksekokulu (A örgün)	
Adalet Yüksekokulu (B ekstern)	

Hukuk fakültesine ve kamu yönetimi örgün eğitime geçiş yapabilen adalet önlisans mezunları 2004 DGS kılavuzunda kamu yönetimine örgün geçiş kaldırılmış olduğundan sadece hukuk fakültesine geçebilir duruma gelmişlerdir. Bu durum halen devam etmektedir²⁴.

Adayların kendi alanlarındaki açıköğretim lisans programlarına devam etmek istemeleri durumunda ise DGS sınavına girmeleri gerekmemekte ilgili yükseköğretim kurumuna müracaat ederek doğrudan kayıt yaptırma hakları bulunmaktaydı.

Adalet önlisans mezunlarının DGS sınavına girmeksizin alanı ile ilgili olduğu kabul edilen ve fark dersi olarak açıköğretimden lisans tamamlama yapabileceği bölümler ise tablo 4’de belirtildiği gibi iktisat, işletme ve kamu yönetimi olarak belirlenmişti.

Tablo-4: Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Hazırlık Programına Kayıt Yaptırabilecekleri Açıköğretim Lisans Programları

Önlisans Mezuniyet Alanı	Açıköğretim Lisans Programları
--------------------------	--------------------------------

²⁴ <http://www.osym.gov.tr/Eklenti/3010.tablo-3pdf.pdf?0>, 23.04.2018.

Adalet
Adalet Meslek Yüksekokulu
Adalet Yüksekokulu
Adalet Yüksekokulu (A örgün)
Adalet Yüksekokulu (B ekstem)

İktisat
İşletme
Kamu Yönetimi

Kaynak: <http://www.osym.gov.tr/Eklenti/3002,2005dgskilavuztumpdf.pdf?0>,
24.04.2018.

Bahsi geçen yönetmelik ise 19.02.2002 tarihli “Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğretimine Devamları Hakkında Yönetmelik”²⁵ ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükteki bu yönetmelikte örgün eğitim programlarına dikey geçiş için aranan temel şartlar ile açıköğretim programları için doğrudan kayıt hakkı aynen korunmuştu. Ancak en geç 5 yıl önce mezun olma ve sınava en çok 3 kez girebilme kısıtları 16.12.2007 tarihli ve 26732 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik değişikliği gereği 2008 yılından²⁶ itibaren uygulamadan kaldırılmıştır. DGS'ye girmeden sınavsız olarak doğrudan açıköğretim lisans programlarına kayıt yaptırabilmelerine ilişkin düzenleme ise 2016 yılında kaldırılmıştır.²⁷ Yapılan değişiklikler sonucu gerek örgün gerekse Açıköğretim sistemi lisans programları devam etmek isteyenler DGS sınavına girmek zorunda olup, DGS tercih kılavuzunda belirtilen 3 ayrı kategoriye göre belirlenen bölüm ve dallar arasında dikey geçiş yapabilmektedirler.

DGS tercih kılavuzunda kategoriler (1) Önlisans mezuniyet alanlarına göre dikey geçiş yapılabilecek lisans programları, (2) Anadolu Üniversitesi açıköğretim, iktisat ve işletme fakülteleri lisans programlarınının 5. yarıyılına fark dersler almadan kayıt yapabilecek önlisans programları, (3) Anadolu Üniversitesi açıköğretim, iktisat

²⁵ R.G. 19.02.2002/24676

²⁶ <http://www.osym.gov.tr/Eklenti/2992,dgs2008kilavuzpdf.pdf?0>, 23.04.2018.

²⁷ <http://www.ensonhaber.com/acikogretime-kayit-icin-dgsye-girme-sarti-getirildi-2016-06-09.html>,
23.04.2018

ve işletme fakülteleri lisans programlarının 5. yarıyılına fark dersler olarak kayıt yapabilecek önlisans programları olarak ayrıştırılmıştır.

2016 yılından itibaren adalet mezunlarının DGS sınavı ile tercih kılavuzunda belirtilen 3 ayrı kategoriye göre geçiş yapabileceği örgün eğitim ve açıköğretim lisans programları tablo-5'de görüldüğü gibidir.

Tablo- 5: Dikey Geçiş Sınavı İle Geçiş Yapılabilecek Lisans Programları

Geçiş Yapılabilecek Kategori	Önlisans Mezuniyet Alanı	Tercih Yapılabilecek Lisans Programları
Önlisans Mezuniyet Alanlarına Göre Dikey Geçiş Yapılabilecek (Örgün Eğitim) Lisans Programları	Adalet / Adalet (AÖF) Adalet Meslek Eğitimi (AÖF) Adalet Meslek Yüksekokulu	Hukuk
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim İktisat ve İşletme Fakülteleri Lisans Programlarının 5. Yarıyılına Fark Dersler Almadan Kayıt Yapabilecek Önlisans Programları	Adalet Adalet Meslek Eğitimi (MEÖP) (AÖF) Adalet Meslek Yüksekokulu Adalet Yüksekokulu Adalet Yüksekokulu (A Örgün) Adalet Yüksekokulu (B Ekstern)	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri İktisat Kamu Yönetimi Maliye Uluslararası İlişkiler İşletme Konaklama İşletmeciliği
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakülteleri Lisans Programlarının 5. Yarıyılına Fark Dersler Ararak Kayıt Yapabilecek Önlisans Programları		Halkla İlişkiler ve Reklamcılık

Kaynak: 2018 DGS Tercih Kılavuzu ve Tablolar Kılavuzu, https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/DGS/TERCIH/TABLO2_06092018.pdf, 07.06.2019.

Adalet önlisans mezunları DGS ile (1) nolu kategori olarak örgün eğitimde sadece hukuk fakültesine yerleşebilmektedirler. Mezunların örgün öğretim kamu yönetimi bölümüne geçiş hakkı yine bulunmamaktadır. Mezunlar, (2) nolu

kategoride Anadolu Üniversitesi açıköğretim lisans programlarından kamu yönetimi, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, iktisat, işletme, maliye, uluslararası ilişkiler ve konaklama işletmeciliği bölümlerine fark dersleri almaksızın; (3) nolu kategoride ise halkla ilişkiler ve reklamcılık bölümüne fark dersleri alarak lisansa devam etmek üzere yerleştirilmektedirler.

3. Adalet Alanı Önlisans Mezunlarının Lisans Tamamlama ve Dikey Geçiş Sınavı ile İlgili Sorunları

Adalet önlisans mezunlarının DGS ile yerleşebildikleri bölümlere ilişkin bilgiler yukarıda belirtildiği gibi olup, bu sınav adalet mezunları açısından bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Sorunlar, (1) adalet açıköğretim mezunlarının örgün eğitim mezunları karşısında dikey geçiş sınavındaki üstünlüğü ve (2) dikey geçiş yapılabilen bölümler açısından değerlendirilebilir.

3.a. Adalet Açıköğretim Mezunlarının Örgün Eğitim Mezunları Karşısında Dikey Geçiş Sınavındaki Üstünlüğü

Günümüzde adalet önlisans eğitimi, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. maddesinde düzenlenen üç farklı eğitim yöntemiyle verilmektedir. 2547 sayılı kanununun 12. maddesinin (d) ve 43. maddenin (c) fıkrasına göre hazırlanan Açık Yükseköğretim Yönetmeliği" nin 13. maddesinde "*Açıköğretim öğrencileri ile aynı öğretim programına göre örgün öğretim öğrencileri arasında öğrenci hakları bakımından fark bulunmadığı gibi her iki yoldan mezun olanlar eşit hak ve yetkilere sahip olurlar*" hükmü yer almaktadır. Yönetmelikle açıköğretim veya örgün öğretim okuyan öğrencilerin sadece eğitim yönteminde farklılık bulunduğu, öğrencilere sağladığı öğrencilik hakları bakımından eşitlik olduğu açıkça belirtmekle yetinilmemiş bu durum Başbakanlığın 3.3.1987 tarih ve 1987/5 sayılı genelgesi ile Açık Yükseköğretim Yönetmeliğine göre açıköğretimden mezun olanların örgün öğretimden mezun olanlarla başvurabilecekleri alanların aynı olduğu ve açıköğretim mezunlarının, kamu kurum ve kuruluşlarında açılmış ve açılacak olan sınavlarda örgün eğitim mezunları ile eşdeğer tutularak sınavlara kabul edilmeleri gerektiği, bu

düzenlemelere rağmen herhangi bir ayrımcılığın yapılmasının Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırı olacağına tüm kamu kurum ve kuruluşlarına bildirilmesi ile de pekiştirilmiştir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda Uzaktan eğitim de bir yükseköğretim türleri arasında sayıldığından söz konusu açıklamalar uzaktan eğitim öğrencileri/mezunları içinde geçerli sayılmaktadır. Bahsi geçen yönetmelik ve genelge doğrultusunda örgün eğitim, açıköğretim ve uzaktan öğretim yöntemi ile adalet önlisans eğitimi alanlar dikey geçişte de eşit hakka sahiptirler.

Başlangıçta *Mesleki Öğrenme Projesi (MEÖP)* kapsamında sadece yargı hizmetlerinde çalışanlara yönelik uygulamaya konulan ve sınırlı kontenjanı bulunan açıköğretim adalet programının genele yayılmasında ve kontenjanlarının artmasında DGS ile hukuk fakültesine yerleşmek için yükseköğretim adalet önlisans programını basamak olarak görenlerin -özellikle matematikçilerin ve sağlıkçıların- sayıca fazlalığı etkilidir. Artan kontenjanlar, gerek istihdam açısından gerekse dikey geçiş açısından sorunları ve eleştirileri de beraberinde getirmiştir²⁸. Yapılan eleştiriler ağırlıklı olarak;

- 1- “Örgün eğitim ile açıköğretim veya uzaktan öğretim programlarında okuyan öğrenciler mezuniyetlerinde eşit şartlara tabi oldukları halde okullara yerleştirilmelerinde eşit olmamaları.”
- 2- Önlisans başarı puanını etkilemesi açısından “derslerin ağırlığı, sınavlarının yapılış yöntemi ve değerlendirmesi”,
- 3- “Dikey Geçiş Sınava hazırlık aşamasının eşit olmadığı” üzerinde toplanmıştır.

Adalet önlisans mezunlarının DGS'deki mağduriyetleri ile ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumu'na (Ombudsmanlık) yukarıda belirtilen eleştirilere dayanılarak 2016/4666 nolu başvuruda bulunulmuştur. Gerek yapılan eleştiriler gerekse yapılan başvuru sonucu Kamu Denetçiliği Kurumu'nun vermiş olduğu, 24.04.2017 tarihli 86171061-101.07.04-E.3771 sayılı tavsiye kararı

²⁸ AYDIN vd., (2013), s. 47; Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 24.04.2017 tarihli 86171061-101.07.04-E.3771 sayılı Tavsiye Kararı, <https://www.ombudsman.gov.tr/wp-content/uploads/2017/04/2016-4666-Adalet-Meslek-Y%C3%BCKsekokulu-Mezunlar%C4%B1n%C4%B1n-Dikey-Ge%C3%A7i%C5%9F-S%C4%B1nav%C4%B1ndaki-Ma%C4%9Fduriyetleri-Hakk%C4%B1nda.pdf>, 29.04.2018.

doğrultusunda bir takım iyileştirmeler yapılmaya başlanmıştır. Birinci eleştiri, sınırlı kontenjanı olması nedeniyle örgün eğitim programlarına öğrenciler çok yüksek puanla yerleştikleri halde sınırsız kontenjan verilmesi nedeniyle açıköğretime öğrencilerin çok düşük puanla yerleştikleri temeline dayanmaktadır. Dönemin şartlarında eleştirinin haklılık payı olsa da bu eleştirinin etkileri hala daha devam etse de 2012 yılında 50.000 ile sınırlandırılan açıköğretim kontenjanlarında 2013 yılından itibaren kademeli düşüş uygulanmıştır. Günümüzde bu eleştirinin geçerliliği kısmen azalmıştır.

Önlisans başarı puanını etkilemesi açısından uzaktan eğitim yöntemine getirilen eleştiri, sınavların test usulü olması ve test usulü yapılan sınavlarda sadece doğru cevapların değerlendirmeye alınması, vize sınavlarının internet ortamında yapılması, yüz yüze yapılmaması nedeniyle sınavı öğrencinin kendisinin mi yoksa yerine başka birinin mi tamamladığının belirlenmesinin mümkün olmaması, dersin başarı notunun belirlenmesinde vize sınav sonuçlarının da dikkate alınması nedeniyle önlisans başarı puanını etkilediği yönündedir.²⁹ 2016-2017 eğitim öğretim yılından itibaren uzaktan eğitim vize sınavları yüz yüze yapılmaya başlamış olup, eleştiri ortadan kalkmıştır.

Önlisans başarı puanını etkilemesi açısından açıköğretim programına yöneltilen eleştiriler, örgün eğitimde uygulanan müfredatta ders sayısının fazla olduğu, klavye dersinin olması, öğrencilerin bu derse ayrıca zaman ayırmak zorunda kalması, sınavların uygulamaya yönelik olarak yapılması, zorunlu staj uygulamasının bulunması nedeniyle öğrencinin düşük diploma notu ile mezun oldukları bu nedenle DGS'de önlisans başarı puanı alarak yerleştirmeye tabi tutuldukları bu nedenle dezavantajlı oldukları ancak açıköğretim de daha az sayıda ders olduğu, klavye dersi olmadığından ayrıca bu ders için zaman ayırmak zorunda kalmadıkları, zorunlu staj uygulaması bulunmadığı sınavlarının test olduğu, sınavda yanlış cevaplar dikkate alınmadan değerlendirilme yapıldığı, geçmiş yıl sınav sorularına kolayca

²⁹ AYDIN vd., (2013), s. 47.

ulaşılabilirdiği ve sınavların çıkmış sorular üzerinden yapıldığı bu nedenle dersleri kolaylıkla ve yüksek notla geçtikleri, buna bağlı olarak yüksek diploma notuyla DGS'de avantaj sağladıkları gerekçelerine dayanmaktadır. Yükseköğretim Kurulu, Kamu Denetçiliği Kurumu'na hitaben verdiği cevabî yazıda eleştirilerin haklı olduğunu "2012 yılında adayların DGS yerleştirme puanlarının hesaplanmasında testlerden aldıkları standart puanlar yanında ağırlıklandırılmış önlisans başarı puanı (AÖBP) yerine sadece diploma notlarının baz alındığı önlisans başarı puanı (ÖBP) hesabına geçildiği, örgün eğitim yapanların zor bir eğitim sürecinden geçtiği, ders çeşitleri fazla ve ders içerikleri ağır olan ve sınavların açık uçlu yapıldığı örgün adalet programlarında bölüm birincilerinin dahi ancak 2.6-2.9 ile mezun olup 80 üzerinden 50-55 ÖBP alırken; ders sayıları daha az ve ders içerikleri görece hafif olan ve sınavları çoktan seçmeli yapılan AÖF adalet programında yüzlerce adayın 4.00 diploma notu ile mezun olup 80 tam ÖBP puanına sahip olduğu, DGS'nin başka hiçbir programında görülmeyen bu yığılma ile örgün adalet programlarında okuyan adayların, hukuk fakültesine geçiş yapabilmek için açıköğretim sisteminde kolaylıkla yüksek ortalama tutturarak adaylarla rekabet etmek zorunda kaldığı"³⁰ ifadelerine yer vererek açıkça kabul ettiği gibi DGS'de önlisans başarı puanının yerleşmeyi nasıl etkilediğini de açıklamıştır.

Açıköğretim ve uzaktan eğitim sisteminde 2016-2017 eğitim öğretim yılından itibaren çoktan seçmeli yapılan sınavların değerlendirilmesinde dört yanlışın bir doğruyu götürmesi kuralı getirilmiştir. Böylece sınavların değerlendirilmesindeki eşitsizlik bertaraf edilemese de azaltılmıştır. Ancak müfredattaki ders sayısının denk olmaması, zorunlu klavye dersi (AÖF büro yönetimi bölümü için mevcut) ve staj (AÖF sosyal hizmet bölümü için mevcut) uygulaması bulunmaması, uygulamaya yönelik açık uçlu, yorum gerektiren, cevabın konuyla ilgili ve doğru olmasının arandığı klasik sınav uygulanmadığı eleştirileri halen mevcudiyetini korumaktadır.

³⁰ Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 24.04.2017 tarihli 86171061-101.07.04-E.3771 sayılı Tavsiye Kararı; METE, Muammer Enes, "Adalet Meslek Yüksekokullarının (Açıköğretim, Uzaktan ve Örgün Eğitim) Değerlendirmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi, 3. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, -Adalet Meslek Yüksekokullarının Gelişmesinde Yeni Eğilimler-, Bildiri Kitabı, 17-18 Mayıs 2016, Isparta, s. 172.

“Dikey Geçiş Sınavına hazırlık aşamasının eşit olmadığı” yönündeki üçüncü eleştiri, örgün eğitimde okuyan öğrencilerin örgün eğitimde derslere devam zorunluluğu olduğu, bu nedenle ailelerinden farklı illerde okumak zorunda kalabildikleri, örgün öğretimde klavye dersinin zorunlu olması ve zorunlu staj uygulaması nedeniyle dezavantajlı oldukları üzerinedir. Devam zorunluluğu, zorunlu staj uygulaması ve klavye dersi olmadığı için gerek uzaktan eğitim gerekse açıköğretim öğrencilerinin ailelerinin yanında okuma imkanı bulunduğu, barınma ve beslenme vb. ihtiyaçlarına ekstra masraf etmedikleri ve bunlar için zaman harcamadıkları, bu kalemlere yapacakları masrafı ve zamanı dikey geçiş hazırlığına aktardıkları dolayısıyla DGS’ye hazırlık aşamasında daha uygun ortama sahip olduklarından örgün eğitim okuyan öğrencilere göre daha avantajlı konuma geçtikleri görülmektedir.³¹ Açıköğretim ve uzaktan eğitim mezunlarının dikey geçişteki başarılarını etkileyen bu haklı eleştiri hala mevcuttur.

2000 yılından beri (2014 yılı hariç) açıköğretim, örgün eğitim ve uzaktan eğitim mezun öğrencileri DGS’de fark gözetilmeksizin aynı şartlara tabi tutularak, aynı kontenjanlara başvuru yapmışlardır. Yerleşme, müfredat ve yükseköğretim türündeki farklılıkların yarattığı ve eleştiri konusu olan problemler göz önüne alınarak, Kamu Denetçiliği Kurumu tavsiye kararında yer alan Yükseköğretim Kurumu’nun 14.08.2014 tarihli ve 48983 sayılı cevabi yazısı doğrultusunda³² dikey geçiş sisteminin tekrar rasyonel sınırlar içinde işleminin sağlanması amacıyla 2014 yılı DGS’de “900 kod uygulaması”³³ olarak nitelendirilen kontenjan ayrımı yapılmıştır.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kararları doğrultusunda hazırlanan 2014-DGS Kılavuzunun, “Tablo-1’de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları” başlıklı kısmında yer alan “Bk. 900” kod nolu açıklamada “*Bu programı,*

³¹ METE, s. 172.

³² Kamu Denetçiliği Kurumu’nun 24.04.2017 tarihli 86171061-101.07.04-E.3771 sayılı Tavsiye Kararı.

³³ Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kararları doğrultusunda hazırlanan 2014-Dikey Geçiş Sınavı Kılavuzunun, “Tablo-1’de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları” başlıklı kısmında yer alan “Bk. 900” kod nolu açıklama nedeniyle bu adla anılmaktadır.

örgün/uzaktan eğitim adalet önlisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar tercih edebileceklerdir. Açıköğretim adalet önlisans programı ile adalet meslek eğitimi önlisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim) ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet Meslek Eğitimi Önlisans Programı ve Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim)) tercih edemezler. Tercih edip yerleştirilseler bile ilgili Üniversite tarafından programa kayıtları yapılmaz.” ifadelerine yer verilmiştir.³⁴ Bu hükümden anlaşıldığı üzere 2014 yılında örgün eğitim ve uzaktan eğitim mezunları için ayrı kontenjan belirlenmiş ve bunların hem kendileri için ayrılan kontenjana hem de açıköğretim için ayrılan kontenjana yerleşmek için başvuru yapabilmesine imkan tanınmış ancak açıköğretim mezunlarının sadece kendileri için ayrılan kontenjana başvurabilmesi yönünde sınırlama getirilmiştir.

900 kod uygulamasının iptali ve yürütmesinin durdurulması için yargıya başvurulmuş, Danıştay 8. Dairesinin 17.07.2014 sayılı ve E.2014/5384 sayılı kararı ile yürütmeyi durdurma isteminin reddine karar verilmiştir. Verilen karara itiraz edilmesi üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 29.01.2015 tarihli ve 2014/920 sayılı kararı ile itirazı kabul etmiştir. Bunun üzerine Danıştay 8. Dairesi, 2547 sayılı Kanun'un 12. maddesinin (d) ve 43. maddenin (c) fıkrasına göre hazırlanan Açık Yükseköğretim Yönetmeliği'nin 13. maddesi hükmünü gerekçe göstererek daha önce vermiş olduğu yürütmeyi durdurmanın reddi kararını kaldırarak önce 900 kod uygulamasının yürürlüğünü durdurmuş, 11.09.2015 tarihli E.2014/11474, K.2015/7076 sayılı kararı ile de 900 kod uygulaması iptal edilmiştir. 2014 yılı dikey geçiş kontenjanları ile DGS puanlarına göre 2015 yılında açıköğretim mezunları için yeniden yerleştirme işlemi yapılmıştır.³⁵

Eleştiri konusu olan eşitsizliklere rağmen geçmiş dönemlerde açıköğretim sistemine yerleşmiş ve mezun olmuş öğrencilerin kazanılmış haklarının bulunması

³⁴ <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014//DGS/TABLO1Kosullar23052014.pdf>, 23.04.2018.

³⁵ <http://www.osym.gov.tr/TR,4723/2014-dgs-kilavuzu-900-kosul-ile-ilgili-olarak-danistay-idari-dava-daireleri-kurulunun-yurutmeyi-durdurma-kararinin-uygulanmasi-24062015.html>, 29.04.2018.

nedeniyle DGS'de adalet açıköğretim mezunlarının örgün eğitim mezunları karşısında üstünlükleri doğmaktadır.

Her ne kadar örgün eğitim öğrencilerinin DGS'deki dezavantajlarını gidermek ve sınavın rasyonel sınırlar içinde işleminin sağlanması amacıyla 900 kod uygulaması konulmuş ise de bu uygulamanın yargı kararları ile iptal edilmiş olması açıköğretim öğrencilerinin dikey geçişteki üstünlüğünü pekiştirmiştir. Nitekim tablo 7'de bu üstünlük açıkça görülmektedir.

Tablo - 7: DGS Sınavına Giren Öğrencilerin Öğretim Türüne Göre Yerleşme Bilgileri

Yıllar	Açıköğretim Yerleşen Sayısı	Örgün Öğretim Yerleşen Sayısı	Açıköğretim Yerleşme Oranı	Örgün Öğretim Yerleşme Oranı
2011	207	260	%44,3	%55,7
2012	629	222	%73,9	%26,1
2013	808	157	% 83,7	% 16,3
2014	1114	366	% 75,3	% 24,7
2015	622	58	% 92,8	% 7,2
2016	1006	115	% 90	% 10

2011-2016 yılları arasında DGS'ye başvuran ve bir lisans programına yerleşen aday sayılarının mezun olunan program türüne göre yapılan incelemede AÖF dışındaki lisans programları için açılan kontenjanların %73'üne MYO, %23'üne AÖF önlisans mezunlarının yerleştiği, kontenjanların % 4'ünün boş kaldığı belirtilmiş³⁶ olsa da yukarıda ki tablodan da anlaşılacağı üzere Adalet alanı için bunun söylenmesi mümkün değildir.

³⁶ ÖSYM 2017 DGS Değerlendirme Raporu, Y.2018, s. 27.

2017 DGS raporunda özellikle DGS-EA türlerinde açıköğretim önlisans mezunlarının daha başarılı olduğu belirtilmektedir. Hukuk Fakültesine DGS-EA türünden yerleştirilme yapılmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun tavsiye kararında yer alan Yükseköğretim Kurumu'nun "AÖF adalet mezunlarının hem lisans mezunu olmaları hem de bu denli yüksek diploma notlarına sahip olmalarından dolayı 2012 yılından bu yana DGS Eşit Ağırlık sıralı listenin ilk 1000'in neredeyse tamamen AÖF adalet mezunları tarafından oluşturduğu, AÖF adalet mezunlarının önemli bir kısmının esasen başka bir lisans diplomasına da sahip ve başka alanlarda istihdam edilmelerinin zaten mümkün olduğu..." belirtilmiştir. Bu açıklamalar sayısal çıkışlı özellikle matematikçilerin ve sağlıkçıların hukuk fakültesine geçişte adalet bölümünü basamak olarak kullandığı tezimizi teyit eder mahiyettedir.

Günümüzde eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya yönelik iyileştirme çalışmaları yapılmış olsa da oldukça yetersizdir. Etkileri hala devam eden önceki yanlış uygulamaların yarattığı eşitsizlik belki de asla giderilemeyecektir. Yükseköğretim Kurulu'nun yine Kamu Denetçiliği Kurumu'na verdiği cevapta "bu koşullar altında hukuk fakültesi kontenjan artışlarının da örgün adalet mezunları için bir anlamı olmadığı, artık örgün bir adalet meslek yüksekokulunda okumanın hiçbir cazibesi kalmadığı gibi buralarda okumak adayların asla gideremeyeceği bir dezavantaja dönüşmeye başladığı" sözlerine yer vermiş olması durumun farkında olduğunun itirafıdır.

Adalet önlisans mezunlarının DGS'deki mağduriyetleri ile Kamu Denetçiliği Kurumu'nun tavsiye kararında "..., başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat, yargı kararları ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; uygulamada iki programdaki eğitim ve sınav sistemleri birbirinden farklı olduğundan, açıköğretim önlisans mezunlarının, örgün öğretim adalet mezunlarına göre daha yüksek diploma notu ve dolayısıyla daha yüksek Önlisans Başarı Puanı almaları nedeniyle Dikey Geçiş Sınavında avantaj elde ettikleri ve bu suretle lisans programlarına yerleşme hususunda örgün öğretim adalet mezunlarının mağduriyet yaşadığı, adalet meslek yüksekokulu mezunları ile

açıköğretim adalet önlisans mezunlarının lisans programlarına yerleşme oranlarında eğitim ve öğrenim hakkının özünü zedeleyecek düzeyde orantısızlık olduğu, bu anlamda hukuka ve hakkaniyete aykırılık olduğu anlaşılmıştır.” diyerek sorunları özetlemiş devamında ise çözüm önerisi getirmiştir. Tavsiye edilen çözüm önerisi, *“Yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemlerinde imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri almakla yükümlü olan Yükseköğretim Kurulunun, eşitlik ilkesinin nispeten gerçekleşmesi ve örgün öğretim adalet mezunlarının hukuk lisans programlarına makul oranda ve sayıda yerleşmelerini teminen; örgün öğretim ve açıköğretim programlarında eğitim ve sınav sistemlerinin denkleştirilmesi, Dikey Geçiş Sınavı yerleştirme puanı hesaplamasında diploma notunun etkisinin azaltılması veya kaldırılması vb. hususlarda gerekli çalışmaları ve düzenlemeleri yapması gerektiği”*dir.³⁷

3.b. Adalet Önlisans Programı mezunlarının Dikey Geçiş Yapılabilen Bölümler Açısından Sorunları

2016 yılından itibaren adalet önlisans mezunlarının DGS ile geçiş yapabileceği örgün eğitim ve açıköğretim lisans programları tablo-5’de belirtilmiştir. Eğitimde “Fırsat ve Olanak Eşitliği”ni yok etmesi bağlamında adalet önlisans programı mezunlarının dikey geçiş yapılabilen bölümler açısından sorunları mevcuttur.

Yükseköğretim kurumlarında kamu yönetimi programları kamu yönetimi, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, siyaset bilimi, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler gibi adlarla açılarak eğitim vermektedir. Adalet önlisans mezunlarının örgün kamu yönetimi bölümüne geçiş hakkı bulunmaz iken açıköğretim sistemine fark dersi almaksızın geçiş hakkı bulunmaktadır.

Örgün eğitim gibi bir yükseköğretim eğitim türü olarak düzenlenen açıköğretimin sadece eğitim yönteminde farklılık öngördüğü, sağladığı öğrencilik hakları bakımından örgün eğitime eşdeğer sayıldığına ilişkin düzenlemelere rağmen

³⁷ Kamu Denetçiliği Kurumu’nun, 24.04.2017 tarihli 86171061-101.07.04-E.3771 Sayılı Tavsiye Kararı.

adalet mezunlarının DGS ile başta kamu yönetimi olmak üzere lisans programına yerleştirilmelerinde, eşdeğer sayılan iki öğretim türünden sadece açıköğretime yerleştirilmesi eğitimde fırsat ve olanak eşitliğine aykırı bir durumdur.

DGS sınavı ile adalet mezunlarının yerleşemediği örgün kamu yönetimi, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, siyaset bilimi, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler, uluslararası ilişkiler bölümlerine Avrupa Topluluğu, İnsan Kaynakları, İnsan Kaynakları Yönetimi, Mahalli İdareler, Maliye, Maliye MYO, Gümrük İşletme, Orta Kademe Yöneticilik, Personel, Personel Yönetimi, Polis MYO, Sevk ve İdare, Sosyal Bilimler, Tapu ve Kadastro, Tapu Kadastro, Tapu Kadastro MYO, Yerel Yönetimler mezunları tablo 8’de görüldüğü üzere hem örgün hem de açıköğretim (fark dersi almadan) olarak yerleşmektedirler.

Tablo-8: Önlisans Mezuniyet Alanlarına Göre Dikey Geçiş Yapılabilecek Lisans Programları

Grup Kodu	Alan Kodu	Önlisans Mezuniyet Alanı	Tercih Yapılabilecek Lisans Programları	Lisans Alan Kodu
15	5307	Avrupa Topluluğu	Kamu Yönetimi	3237
168	5338	İnsan Kaynakları	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	3314
	9073	İnsan Kaynakları Yönetimi	Siyaset Bilimi	3313
214	1230	Mahalli İdareler	Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler	3315
217	1235	Maliye/Maliye M.Y.O.- Gümrük İşletme	Uluslararası İlişkiler	3352
			Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri (AÖF)	3141
251	1254	Orta kademe yöneticilik	Uluslararası İlişkiler (AÖF)	3213
271	4332	Personel	İktisat (AÖF)	3237
	6271	Personel Yönetimi	Kamu Yönetimi (AÖF)	3254
277	9449	Polis MYO	Maliye(AÖF)	3252
310	4351	Sevk ve İdare	Uluslararası İlişkiler (AÖF)	3226
319	2111	Sosyal Bilimler	İşletme (AÖF)	3243
336	8567	Tapu ve Kadastro/ Tapu Kadastro	Konaklama İşletmeciliği (AÖF)	
	1312	Tapu Kadastro MYO		

398	8580	Yerel Yönetimler		
214	1230	Mahalli İdareler	Yerel Yönetimler	9426
398	8580	Yerel Yönetimler		

Kaynak: 2018 DGS Tercih Kılavuzu ve Tablolar Kılavuzu, https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/DGS/TERCIH/TABLO2_06092018.pdf, 07.06.2019.

Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin Kontenjan başlıklı 5. maddesinde “*Meslek Yüksekokulları ve açıköğretim önlisans programlarından mezun olanların, bitirdikleri alanların devamı niteliğindeki lisans programlarına geçiş yapmaları amacı ile lisans programlarında kontenjan ayrılır.*” hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme gereği kontenjan belirlenirken geçiş yapılacak programın mezun olunan programın devamı niteliğinde olup olmadığı göz önüne alınması gerekir. Alanın devamı niteliğinde olup olmadığı tespitinde ders planları gereği okutulan derslerde ve derslerin AKTS saatlerinde belli bir uygunluk aranması gerektiği kanaatindeyiz. Bunun dışında mezunların istihdam edildiği sektörlerde göz önüne alınmalıdır. Adalet önlisans mezunlarının örgün eğitim programına geçiş yapmadığı ancak tablo 8’de yer alan programların geçiş yapabildiği örgün kamu yönetimi bölümünün devamı niteliğinde olup olmadığı –eşdeğerlilikleri de dikkate alınarak³⁸- tespit edilmeye çalışılmıştır.

³⁸ Avrupa Yeterlikler Çerçevesi Mesleki Yeterlik Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen Mesleki ve Teknik Ortaöğretim düzenlemelerine uyum sağlamak amacıyla, uluslararası standartlar dikkate alınarak, meslek yüksekokulları bölüm ve program yapısının yeniden düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkması neticesinde; Yükseköğretim Yürütme Kurulu’nun 15/04/2009 tarihli toplantısında alınan karar ile Meslek yüksekokullarının bölüm ve program adları yeniden düzenlenmiş ve eski programların karşılığında gösterilen yeniden düzenlenen programlar ile eşdeğer olduğu kabul edilmiştir. Sosyal bilimler (AÖF) sosyal bilimler ile Avrupa Topluluğu (AÖF) ile Avrupa Topluluğu, Maliye/Maliye MYO ile Maliye, Mahalli İdareler, Yerel Yönetimler + AÖF, Mahalli İdareler (zabıta) ile Yerel Yönetimler, Orta Kademe Yöneticilik, Orta Kademe Yöneticiliği ile İşletme Yönetimi, Personel Yönetimi, İnsan Kaynakları Yönetimi ile İşletme Yönetimi, Gümrük İşleri, Gümrük İşletme ile Dış Ticaret eşdeğer sayılmıştır. Bkz.

Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde yer alan siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümü ders planı ile sırasıyla yükseköğretim kurumlarının³⁹ web sitesinde yer alan ders planları ile AKTS uyumluluğu ve ders sayısı açısından karşılaştırılarak incelenmiştir.

Tablo-9: Önlisans Mezuniyet Alanlarına Göre Dikey Geçiş Yapılabilecek Lisans Programlarının Uyumlu Ders Sayısı Ve Akts Saat Bilgileri

Dikey Geçiş ile Tercih Yapılabilecek Lisans Programları	Önlisans Mezuniyet Alanı	Uyumlu Ders Sayısı	AKTS uyumluluğu
Kamu Yönetimi (AÖF)	Adalet, Adalet Meslek Eğitimi (MEÖP) (AÖF) Adalet Meslek Yüksekokulu, Adalet Yüksekokulu, Adalet Yüksekokulu (A Örgün), Adalet Yüksekokulu (B Ekstern)	17	53
Kamu Yönetimi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Siyaset Bilimi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Uluslararası İlişkiler Kamu Yönetimi (AÖF)	Avrupa Topluluğu İnsan Kaynakları İnsan Kaynakları Yönetimi Personel Personel Yönetimi Mahalli İdareler Yerel Yönetimler	11 20	40 57

http://www.yok.gov.tr/web/guest/anasayfa?p_p_auth=VgA5HMfi&p_p_id=101&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_101_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content%2FassetEntryId=37405853&_101_type=document&redirect=http%3A%2F%2Fwww.yok.gov.tr%2Fweb%2Fguest%2Fduyurular%3Fp_p_id%3D3%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dmaximized%26p_p_mode%3Dview%26_3_keywords%3Db%25C3%25B6l%25C3%25BCm%26Bve%26Bprogram%26Ba%25C3%25A7ma%26Baslar%25C4%25B1%26_3_struts_action%3D%252Fsearch%252Fsearch%26_3_redirect%3D%252Fweb%252Fguest%252Fduyurular, 27.04.2018.

³⁹ Süleyman Demirel Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Adalet Programı, Isparta Meslek Yüksekokulu İnsan Kaynakları Yönetimi Programı ve Dış Ticaret Programı, Aksu Mehmet Süreyya Demiraslan Meslek Yüksekokulu Yerel Yönetimler Programı, Adnan Menderes Üniversitesi Yenipazar Meslek Yüksekokulu Maliye Programı, Gazi Üniversitesi Bolu Meslek Yüksekokulu Orta Kademe Yöneticilik Programı, Celal Bayar Üniversitesi Sarıgöl Meslek Yüksekokulu Tapu Kadastro programı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Bilimler Programı ve Polis Meslek Yüksekokulu ders planları karşılaştırılmıştır. Avrupa Topluluğu ile Sevk ve İdare Programlarının ise ders planlarına ulaşamadığından karşılaştırmaları yapılamamıştır.

Dış Ticaret	9	31
Maliye/Maliye M.Y.O.-Gümrük İşletme	11	40
Orta Kademe Yöneticilik	28	71
Tapu ve Kadastro/Tapu Kadastro	14	49
Tapu Kadastro MYO		
Sosyal Bilimler	10	33
Polis MYO	14	36

Önlisans programından mezun olabilmek için en az 120 AKTS'lik ders almış ve başarmış olmak gerekmektedir. Tablo 9'da görüleceği üzere önlisans programında okutulan ders planı AKTS uyumluluk karşılaştırmalarında kamu yönetimi örgün eğitime geçiş yapabilen bölümlerin 31 ile 71 AKTS arasında uyumlu olduğu görülmüştür. 50 AKTS ve üzeri uyumluluk sağlayan sadece iki program olduğu, diğer altı programdan üçünün 40-49 arası AKTS; kalan üç programın ise 31-36 arası AKTS uyumluluk gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara ve verilen kontenjanlara göre kamu yönetimine geçişte, önlisans program alanının devamı niteliğinde bir program sayılması için en az 30 AKTS uyum sağlamış olmasının kriter olarak değerlendirildiği düşünülebilir. Ancak, adalet önlisans programının ise 53 AKTS ile kamu yönetimine en fazla uyum gösteren üçüncü program olmasına rağmen örgün eğitime geçiş hakkı verilmemiştir. Adalet programından daha düşük AKTS uyumluluğu gösteren altı programın hem örgün hem de açıköğretim kamu yönetimi programına geçiş hakkı bulunması hakkaniyete aykırıdır.

Kamu yönetimine geçişte adalet programından çok daha düşük uyum gösteren programları bitirenler hem örgün hem de açıköğretim için belirlenen kontenjana yerleştirilmek için tercihte bulunmaktadır. Ancak adalet mezunları örgün kamu yönetimine geçiş hakkı tanınmadığından sadece açıköğretim kamu yönetimi kontenjanına tercih yapmak zorunda kalmaktadırlar. Program uyumluluğu olduğu halde adalet mezunlarının kamu yönetimi örgün eğitime geçiş hakkı olmaması ve daha sınırlı kontenjana başvuru yapmak zorunda bırakılması adil olmadığı gibi "Eğitimde Fırsat ve Olanak Eşitliği" ilkesine de aykırıdır.

Ortaöğretim adalet alanının devamı niteliğinde yükseköğretim kurumlarının adalet meslek yüksekokulları ya da meslek yüksekokullarının adalet programları, bunların da devamı niteliğinde ise hukuk ve kamu yönetimi bölümleri karşımıza çıkmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelgesi⁴⁰, öğretmen olarak atamaya esas alınacak alanların, öğretmenliğe atanacakların alanlara göre mezun oldukları yükseköğretim programlarının ve öğretmenliğe atanmaların alanlarına göre aylık karşılığında okutacakları derslerin belirlenmesi amacıyla çıkartılmıştır⁴¹.

Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarının Tanımlar başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde alan, *öğretmen adayları ve öğretmenlerin mezun oldukları lisans düzeyindeki yükseköğretim programına bağlı olarak atanabilecekleri alan* olarak tanımlanmıştır. Adalet bir alan olarak tanımlanmış olup, bu alana öğretmen atamasında aranan bölüm mezuniyet şartı ile atandıktan sonra okutacağı dersler çizelgeye göre tablo 10'da belirtildiği gibidir.

Tablo-10: Öğretmenlik Alanları, Atama Ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelge

Atamaya Esas Olan Alan	Mezun Olduğu Yükseköğretim Programı/Fakülte	Okutacağı Dersler
Adalet	Hukuk Fakültesi(*) 2. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi(*) 3. Kamu Yönetimi(*)	Adalet Alanının; - Zabıt Kâtipliği - İnfaz ve Koruma dallarının alan/dal dersleri ve modülleri Diğer alanların Adalet alanına ait alan/dal dersleri ve modüller
	Büro Yönetimi Öğretmenliği	Adalet Alanının

⁴⁰ 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar ile Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

⁴¹ http://ttkb.meb.gov.tr/meb_ys_dosyalar/2018_02/1511325_9_cizelgeveesaslar.pdf, 22.02.2018.

Büro Yönetimi	- Bilgisayarda hızlı klavye kullanımı dersi - Bilgisayarda klavye kullanımı dersleri
---------------	---

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Adalet Alanı Çerçeve Öğretim Planında; Sektörün Hukuk olduğu, Alanın Adalet olduğu belirtilmiştir. Adalet alanının tanımı ise, *“Adalet alanı altında yer alan zabıt kâtipliği ve infaz koruma dallarının yeterliklerini kazandırmaya yönelik Adalet Bakanlığı merkez teşkilatı ile adli ve idari yargı sistemi içerisindeki tüm mahkemelerdeki yazı işlemlerini yapmak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde güvenliği sağlamak, tutuklu ve hükümlüler ile ilgili işlemleri yapmakla eğitim ve öğretimin verildiği alandır.”* şeklinde yapılmıştır. Adalet alanında verilen eğitim amacı da *“Adalet alanı altında yer alan mesleklerde sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanları yetiştirmek”* olarak belirtilmiştir.

Yükseköğretim Kurumlarında adalet önlisans eğitimi, hukuk bölümü adalet programı veya infaz koruma programı adı altında verilmektedir. Mesleki eğitim veren adalet yüksekokullarının veya yüksekokulların adalet bölümünün kuruluş amacının yargı teşkilatının ihtiyaç duyduğu mesleki yeterliliğe sahip kalifiye eleman ihtiyacını karşılamak olduğu dikkate alındığında ortaöğretim kurumlarının adalet alanı ile aynı sektör ve amaca yönelik olduğu görülecektir. Yine adalet meslek yüksekokulları mezunlarının istihdam alanı portföyünde, adalet liselerinin alan tanımı kapsamındaki alanların (zabıt katipliği ve infaz koruma memurluğu gibi) yer aldığı görülmektedir.

Tablo -11: Ortaöğretim Kurumlarının Adalet Alanı ile Yükseköğretim Kurumlarının (Süleyman Demirel Üniversite örneği üzerinden) Adalet Alanı Müfredatlarının Karşılaştırması

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarının Adalet Alanında (Zabıt Katipliği/İnfaz ve Koruma) Yer Alan Dallar /Meslekler için Alınması Zorunlu Olan Ortak Dersler ve Alan Dersleri	Süleyman Demirel Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulunda Alınması Zorunlu Olan Ortak Dersler ile Seçmeli Dersler
--	--

Alan Ortak Dersleri

Mesleki Gelişim
İş Organizasyonu
Dosyalama Ve Arşivleme
Bilgisayarda Klavye Kullanımı
Bilgisayarda Ofis Programları
Temel Hukuk
Kamu ve Özel Hukuk
Ticari Belgeler

Alınması Zorunlu Dersler

Temel Hukuk, Anayasa Hukuku, Kalem Mevzuatı ve İşlemleri ve UYAP, Klavye Kullanımı I-II, Medeni Hukuk I-II, Türk Yargı Teşkilatı, Ceza Hukuku, Hukuk Dili ve Adli Yazışma, Tebligat Hukuku, Ceza Muhakemesi Hukuku, İcra Hukuku, İflas Hukuku, Medeni Usul Hukuku I-II, İdare Hukuku, Borçlar Hukuku, İleri Düzey Bilgisayar ve Klavye Kullanma Teknikleri I-II, İnfaz Kurumları Yönetimi ve İnfaz Hukuku, İdari Yargılama Hukuku, Temel Bilgi Teknolojileri, Staj I-II

Dal Dersleri

İşletmelerde beceri eğitimi, Komisyon yazı işleri, Hukuk mahkemeleri yazı işleri, Ceza mahkemeleri yazı işleri, Yüksek yargı yazı işleri, İdare ve vergi, Mahkemeleri yazı işleri, Cumhuriyet başsavcılığı yazı işleri, Bölge mahkemeleri yazı işleri, Takip hukuku, Hükümlü ve tutuklu işlemleri, Hükümlü ve tutuklu psikolojisi, Ceza infaz kurumu güvenliği, Ceza infaz kurumu ulusal yargı ağı, Genel hizmetler, Bilgisayarda hızlı klavye kullanımı, İş ve ticaret hukuku, Girişimcilik, İşletme yönetimi

Seçmeli Dersler

Avukatlık ve Noterlik Hukuku, Etkili Konuşma ve İletişim, Büro Yönetimi ve Halkla İlişkiler, Adalet Meslek Etiği, Eşya Hukuku, Ticaret Hukuku, Adli Yargı İşlemleri ve Uygulamaları, Arabuluculuk ve Tahkim Hukuku, Ceza Hukuku ve Ceza Muhakemesi Uygulamaları, Polis ve Özel Güvenlik Hukuku, Mahalli İdareler Hukuku, Hızlı Okuma Teknikleri, Mesleki Yabancı Dil, Muhasebe, İdari Yargı İşlemleri ve Uygulamaları, Vergi ve Harçlar, Sağlık Hukuku, Bankacılık Mevzuatı, Adli Tıp, Kriminoloji, İmar Hukuku, Kıymetli Evrak Hukuku, Denetimli Serbestlik Tedbirleri ve Uygulaması

Kaynak : <http://adaletmyo.sdu.edu.tr/tr/dokumanlar/6-ders-plani-ve-icerikleri>, 24.04.2018;

http://www.megep.meb.gov.tr/dokumanlar/%C3%87er%C3%A7eve%20%C3%966%C4%9Fretim%20Program%C4%B1/ADALET_%C3%87%C3%96P_10.pdf, 24.04.2018

Ortaöğretim adalet alanında okutulmakta olan ve tablo 11'de görünen dersler incelendiğinde adalet önlisans eğitiminde verilen derslerle büyük oranda benzerlik bulunduğu görülmektedir. Nitekim ortaöğretim adalet alanından mezun olan

öğrencilerin adalet önlisans programına sınavsız olarak⁴² yerleştirilmesi,⁴³ günümüzde ise sınavla ek puanla yerleştirilmesi ortaöğretim adalet alanının devamı niteliğinde olduğunun ispatıdır.

Adalet önlisans programının devamı niteliğinde ise hukuk ve devletin merkez ve taşra örgütünün çeşitli kademelerinde ihtiyaç duyulan elemanların yetiştirilmesini amaç edinen kamu yönetimi programı⁴⁴ yer almaktadır.

Kamu yönetimi mezunlarının istihdam edildiği sektörlerden birisinin de hukuk olması yine adalet alanının devamı niteliğinde olduğunu göstermektedir. Sektör olarak idari yargı teşkilatında hakim olarak görev alan kamu yönetimi mezunları aynı zamanda formasyon olarak ortaöğretim kurumlarının adalet alanında “alan öğretmeni” tanımlamasıyla görev alma imkanına da sahiptirler. Bu durum kamu yönetiminin adalet önlisans programının devamı niteliğinde olduğu düşüncemizi pekiştirmektedir. Açıköğretim veya örgün eğitim mezunlarının aynı haklara sahip olduğu düzenlemesi göz önüne alındığında örgün eğitime geçiş verilmemesi çok da önemli değil gibi gözükebilir. Ancak mesleki eğitim açısından yüz yüze eğitimin, mesleki beceri kazanımına daha elverişli olması nedeniyle adalet önlisans mezunlarının kamu yönetimi örgün eğitime geçiş yapabilmesi önem arz etmektedir.⁴⁵

Hem ders içerikleri, hem de özellikle F klavye kullanımı konusunda adalet meslek yüksekokullarının gerçek bir eğitim yuvası olduğu göz önünde bulundurulduğunda, adalet liselerinde eğitim veren öğretmenlerin F klavye konusunda da yeterli bilgi sahibi olmaları gerektiği kanaatindeyiz. Ortaöğretim

⁴² Sınavsız Geçiş Bilgi Kılavuzu, 2002.

⁴³ 2547 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (d) bendi “Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya bunlara en yakın olan mesleki ve teknik ön lisans yükseköğretim programlarına sınavsız olarak yerleştirilebilir” hükmüne dayanılarak ortaöğretim adalet alanı mezunları sınavsız olarak yükseköğretim kurumlarının adalet bölümüne yerleştirilmekteydi

⁴⁴ Hukuk <http://www.parlaktbirgelecek.com/tr/faydali-bilgiler/universite-secimine-baslarken/hukuk-mu-kamu-yonetimi-mi#/>, 03.01.2018

⁴⁵ GÜNAY ve ÖZER, s. 7

adalet alanında klavye dersini verecek öğretmen açığı olduğu bilinmektedir. Bu açık adalet alan öğretmenlerinin klavye dersine girmesi ile kapatılmaya çalışılmaktadır. Kamu yönetimi mezunlarının öğrencilikleri döneminde klavye dersi görmemiş olmaları nedeniyle bu ders konusunda yeterli olmadıkları açıktır. Bu sorunun önlenmesi için adalet ders alanı içeriklerine tam hakim daha fazla adalet önlisans mezununun dikey geçişle örgün kamu yönetimi bölümüne geçiş yaparak formasyon alması sağlanmalıdır.

Adalet önlisans eğitimi alanlara kamu yönetimi örgün eğitime dikey geçiş hakkı tanınmaması, yükseköğretim kurumlarının aynı alanda olmamak şartıyla herhangi bir lisans veya önlisans programından mezun olan, programda okumakta olan veya yeni kayıt yaptıran öğrencilerin ikinci diploma sahibi olabilmelerine fırsat tanıyan sınavsız ikinci üniversite açısından da bir sorun teşkil etmektedir.⁴⁶

Herhangi bir yükseköğretim kurumunun önlisans/lisans programından mezun olan veya okuyan öğrenciler açıköğretim sistemine göre öğretim yapan fakültelerin önlisans /lisans programlarından birine, Anadolu Üniversitesi örgün/uzaktan eğitim yükseköğretim programlarında kayıtlı öğrenciler ile bu programların mezunlarının okumakta veya mezun oldukları alanlarda olmamak kaydıyla, örgün/uzaktan öğretimdeki kayıtlarını sildirmeden sınavsız ikinci üniversite kaydı yaptırabilirler. Ancak, Anadolu Üniversitesi açıköğretim sistemine göre öğretim yapan, programda halen kayıtlı olanlar başvuru yapamazlar.⁴⁷ Söz konusu düzenleme gereğince DGS sınavı ile örgün lisans eğitimine yerleştirilen diğer önlisans mezunları ikinci üniversite olarak açıköğretim fakültelerinde veya diğer yükseköğretim kurumlarında lisans ya da önlisans eğitimi alabilirken adalet önlisans mezunlarının hukuk fakültesi hariç DGS ile sadece açıköğretim fakültesine yerleştirilmeleri nedeniyle Anadolu Üniversitesinde sınavsız ikinci üniversite okuma imkanı bulunmamaktadır. Sınavsız ikinci üniversite okumak isteyen ve DGS ile açıköğretim programlarına yerleşen adalet önlisans mezunları ancak Anadolu Üniversitesi dışındaki yükseköğretim kurumlarına müracaat edebilirler. Bu durum

⁴⁶ <https://www.ataof.edu.tr/Kayıtlar/49/25>, 21.04.2018.

⁴⁷ <http://ikinciuniversite.anadolu.edu.tr/#>, 21.04.2018.

sınırlı sayıdaki yükseköğretim kurumuna başvurabilen adalet önlisans mezunlarının eğitimde olanak ve fırsat eşitliği hakkının ihlal edilmesi demektir.

Değerlendirme ve Sonuç

Adalet hizmetlerinin nitelikli ve üretken işgücü eksikliği nedeniyle istenen verimlilikte, kalitede sunulmadığı ve hizmetin geç işlediği, eksik işlediği ya da hiç işlemediği noktasındaki eleştirileri yok etmek ve yargı teşkilatının ihtiyacı olan nitelikli, alanında yetkinliği olan ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere kurulan örgün eğitim, açıköğretim ve uzaktan eğitim yöntemi ile eğitim veren Adalet Meslek Yüksekokullarının sayısı ve kontenjanları mezunların istihdam edilebilirliği gözetilmeksizin her geçen gün artmıştır. Özellikle açıköğretim adalet programlarının açılması, adalet programının hukuk lisans programına geçişte bir basamak olarak görülmesi ve kontenjanların artmasında etkili olmuştur. Adalet Bakanlığı'nın personel politikası ve artan kontenjanlara bağlı olarak mezun sayısının fazlalığı istihdama ilişkin sorunları beraberinde getirmiştir. İstihdama ilişkin sorunların farkına varılması mezunları, lisans mezunu olduklarında daha kolay iş bulabileceği düşüncesi, lisans mezunu olma, hukuk fakültesi mezunu olma, prestij sahibi olma, askerlik hizmetinin tecili, sosyal çevrenin baskısı gibi nedenlerden dolayı başta hukuk olmak üzere lisans tamamlamaya yöneltmiştir. DGS'yu hukuk fakültesine geçişte birincil amaç olarak gören açıköğretim adalet mezunları, sınavı amacından çıkardığı gibi örgün adalet mezunları açısından dezavantaj yaratarak eğitimde fırsat ve olanak eşitliğini de yok etmiştir. Nihayetinde örgün eğitim adalet önlisans mezunları için DGS'yi başlı başına bir sorun dizini haline getirmiştir. Bu sorunlar;

- Adalet açıköğretim mezunlarının örgün eğitim mezunları karşısında DGS'deki üstünlüğü
- Dikey geçiş yapılabilen bölümler açısından ortaya çıkan dezavantajlar olmak üzere iki başlıkta toplanabilir.

Adalet açıköğretim mezunlarının örgün eğitim mezunları karşısında DGS'deki üstünlüğü sorunu : Örgün eğitim ile açıköğretim veya uzaktan öğretim

programlarında okuyan öğrenciler mezuniyetlerinde eşit şartlara tabi oldukları halde okullara yerleştirilmelerinde eşit olmadıkları gibi müfredat farklılıkları nedeniyle örgün eğitimde okutulan derslerin fazlalığı ve ağırlığı, sınavlarının uygulamaya yönelik yoruma dayalı klasik sınav olması ve eğitim yönteminin farklı olması nedeniyle DGS'ye hazırlık aşamasında da eşit değildirlir. Derslerin ağırlığı, sınavlarının yapılaş yöntemi ve değerlendirmesi örgün adalet programından düşük not ortalaması ile mezun olmaya sebebiyet vermekte bu durumda DGS'de önlisans başarı puanını etkilediğinden örgün eğitim mezunlarını dezavantajlı, açıköğretim mezunlarını ise avantajlı konuma getirmektedir. Soruna ilişkin çözüm önerilerimiz şu şekilde sıralanabilir.

- 1- Örgün eğitim adalet önlisans mezunlarının dezavantajlarını asgari düzeye indirmek/ortadan kaldırmak için eğitimde fırsat ve olanak eşitliğini bozmayacak şekilde hukuk fakültesi lisans eğitimine yerleştirilmeler (a) Sınavsız hukuk lisans tamamlama (b) DGS ile olmak üzere iki yolla gerçekleştirilmelidir.
- a) Hem hukuk fakültesi hem de adalet meslek yüksekokulu/bölümü bulunan yükseköğretim kurumlarında, başarılı olan öğrencilerin mezun olduğu yükseköğretim kurumunda, önlisans programının bulunduğu yerde hukuk fakültesi olmayan adalet önlisans mezunlarının ise Yükseköğretim Kurulu tarafından önceden tespit edilecek en yakın hukuk fakültesinde (eşitliği sağlamak için tek bir hukuk fakültesi belirlenmelidir) sınavsız lisans tamamlama imkanı olmalıdır.

DGS kontenjanlarından bağımsız olarak adalet önlisans programından o yıl mezun olanların % 10'u kadar hukuk fakültesince kontenjan belirlenmelidir. Birden fazla adalet önlisans programından dikey geçiş hakkı tanınan hukuk fakülteleri geçiş hakkı tanınan her önlisans programı mezunları için ayrı ayrı % 10 kontenjan belirlemelidir. Bir önlisans programının kontenjanı diğer önlisans programı mezunu için kullanılmamalıdır.

Uzaktan eğitim ve açıköğretim mezunları için ise tüm yükseköğretim kurumlarındaki adalet önlisans programı mezun sayısını aşmamak kaydıyla aynı

şartlarda mezun olduğu yükseköğretim kurumundaki hukuk fakültesine geçiş hakkı tanınmalıdır.

“Meslek Yüksekokulları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkındaki Yönetmelik” dönemindeki gibi en az 70 not ortalamasını sağlayan ve mezun olan öğrencilerin %10’una giren mezun öğrencilere, sadece mezun olduğu yıl başvuru hakkı tanınmalıdır. Mezun olduğu yıl bu hakkı kullanmayanların ancak DGS ile geçiş yapabilmelidir. Başvuru yapan ve belirlenen kriterleri sağlayan öğrencilerin kayıtları doğrudan yükseköğretim kurumunca DGS sonuçları açıklanmadan gerçekleştirilmelidir.

Bu düzenleme yerine getirildiği takdirde, örgün yükseköğretim kurumundan mezun olan başarılı öğrencilerin DGS’de açıköğretim mezunları karşısında kaldığı dezavantajlar önlenecek hem de öğrencilerin, önlisans programında aldığı derslerin intibakı ile problemler asgariye indirilecektir. Bunun dışında öğrencinin alışmış olduğu sosyal çevrede, yeni bir düzen kurmaya ihtiyaç kalmaksızın eğitimini sürdürmesi sağlanacaktır.

- b) DGS yoluyla geçiş için yerleştirilecek lisans kontenjanları belirlenirken öğretim yöntemleri dikkate alınmalıdır. Örgün eğitim, açıköğretim ve uzaktan eğitim için ayrı ayrı kontenjan belirlenmeli, dikey geçiş tercih başvurusu sadece önlisans eğitiminde uygulanan yönteme ilişkin belirlenen kontenjanla sınırlandırılmalıdır.

Ayrıca söz konusu kontenjan ayrımı önerimizin uygulamaya geçirilip geçirilmediğine bakılmaksızın örgün adalet mezunlarının daha fazla mağduriyete uğramaması için;

- 1- Yükseköğretim Kurulu tarafından, 2019-2020 öğretim yılından itibaren varsa açılmış ancak öğrenci alımı yapılmamış adalet programlarına öğrenci alınmasına izin verilmemelidir.
 - 2- Devlet Üniversitesi dışında adalet önlisans eğitimine kontenjan ayırmamalıdır. Eğer bu öneri gerçekleştirilemiyorsa;
- a) Sadece sektörde (yargı teşkilatı vb.) çalışanların müracaat edebileceklerine ilişkin koşul konulmalıdır. Böylece açıköğretim adalet, özüne dönerek mesleki yetkinliği

arttıracak bir eğitim haline gelecektir. Ayrıca hukuk fakültesine geçişte bir basamak olarak kullanılmayacak dolayısıyla DGS'nin amacının dışında kullanılmasını önlenecektir.

- b) İkinci olarak kontenjanların örgün eğitim kontenjanlarına denkleştirecek şekilde (açıköğretim programı olan yükseköğretim kurumlarının her birisi için 100 civarına) düşürülmesi sağlanmalıdır.
- 3- DGS'de önlisans başarı puanının katkısı azaltılmalı veya tamamen kaldırılmalıdır.
- 4- Açıköğretim adalet programı, sınavsız ikinci üniversite olarak yerleşilen bölümler arasından çıkarmalıdır.
- 5- Gerek açıköğretim gerekse uzaktan eğitim adalet programı müfredatları, örgün öğretim müfredatlarına yaklaştırmalı, zorunlu klavye ve staj uygulaması her iki yöntem için de kabul edilmelidir. Her derse bir öğretim elemanı ataması yapılarak, uygulamaya yönelik yorum gerektiren derslerin öğrencinin bulunduğu yer açıköğretim büroları veya yükseköğretim kurumları aracılığıyla klasik yapılması ve sınav kağıtlarının değerlendirilmek üzere atanmış öğretim elemanına ulaştırılması sağlanmalıdır.

Dikey Geçiş Kılavuzunda belirlenen bölüm ve dallar arasında DGS ile

- Önlisans Mezuniyet Alanlarına Göre Dikey Geçiş Yapılabilecek Lisans Programları,
- Anadolu Üniversitesi açıköğretim, iktisat ve işletme fakülteleri lisans programlarının 5. yarıyılına fark dersler almadan kayıt yapabilecek önlisans programları,
- Anadolu Üniversitesi açıköğretim, iktisat ve işletme fakülteleri lisans programlarının 5. yarıyılına fark dersler alarak kayıt yapabilecek önlisans programları olmak üzere 3 ayrı kategoride lisans tamamlama yapılabilmektedir.

Önlisans mezunlarının gerek örgün eğitim gerekse açıköğretim programlarından lisans eğitimini tamamlayabilmesi için girmek zorunda oldukları DGS ile geçiş yapılabilen bölümler açısından da eğitimde fırsat ve olanak eşitliğini yok etmektedir. Dikey geçiş yapılabilen bölümler açısından sorunlar, adalet önlisans mezunlarının örgün eğitimde sadece hukuk fakültesine geçiş hakkı verilmesi ile

başlamaktadır. 2014 yılına kadar alanın devamı niteliğinde sayılan kamu yönetimi örgün programına yerleştirilen adalet mezunları günümüzde sadece Anadolu Üniversitesi açıköğretim fakültesinin kamu yönetimi bölümüne yerleştirilmektedir. Örgün eğitim ile açıköğretim programları arasında sadece eğitim yöntemi açısından fark bulunduğu yönündeki düzenlemelere rağmen adalet önlisans mezunlarının fark dersi almaksızın DGS ile Anadolu Üniversitesi açıköğretim lisans programlarından kamu yönetimi bölümüne geçiş hakkı tanınmış olmasına rağmen, örgün öğretimde kamu yönetimi bölümüne geçiş hakkı verilmemiş olması, Türk Milli Eğitiminin 'Eğitimde Fırsat ve Olanak Eşitliği' ilkesinin ihlalidir.

Hem örgün hem açıköğretim kamu yönetimine DGS ile tercih yapabilen avrupa topluluğu, insan kaynakları, insan kaynakları yönetimi, mahalli idareler, maliye, maliye myo, gümrük işletme, orta kademe yöneticilik, personel, personel yönetimi, polis myo, sevk ve idare, sosyal bilimler, tapu ve kadastro, tapu kadastro, tapu kadastro myo, yerel yönetimler bölümleri mezunları karşısında sadece açıköğretim kontenjanına başvuru yapabilen adalet mezunları dezavantajlıdır. Adalet mezunlarının sınırlı sayıda kontenjana başvurabilir durumda olması eşitlik ilkesininin ihlalidir.

Kamu yönetimi örgün eğitime geçiş yapabilen bölümlerin önlisans programında okuttuğu ders planı ile ders AKTS'leri kamu yönetimi lisans programı ile karşılaştırıldığında, 31 ile 71 AKTS arasında değişen uyumluluk olduğu görülmüştür. Adalet önlisans programı için de adalet önlisans programı içinde okutulan ders planı, AKTS uyumluluk karşılaştırması yapıldığında 53 AKTS uyumluluğu ile yerel yönetimlerden ve orta kademe yöneticilik bölümünden sonra üçüncü uyumlu program olduğu belirlenmiştir. Kamu yönetimine 31 ile 49 AKTS arasında uyumluluk gösteren program mezunlarının hem açıköğretime hem de örgün eğitime geçiş hakkı olması rağmen 53 AKTS ile kamu yönetimine en fazla uyum gösteren üçüncü program olan adalet mezunlarının kamu yönetimi örgün eğitime geçiş hakkı olmaması hem hakkaniyete hem de eşitliğe aykırıdır.

Kamu yönetimi mezunları formasyon olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında adalet alanında alan öğretmeni olarak görev yapabilmektedir. Ortaöğretim adalet alanının devamı niteliğinde yükseköğretim kurumlarının adalet meslek yüksekokulları ya da meslek yüksekokullarının adalet programları, bunların da devamı niteliğinde ise lisans eğitimi veren hukuk fakülteleri ile kamu yönetimi bölümleri karşımıza çıkmaktadır. Adalet önlisans programlarına öğrenci gönderen ortaöğretim kurumlarının adalet alanına öğretmen olmak için hukuk fakültesi veya kamu yönetimi mezunu olmak şart iken, adalet önlisans programları mezunları DGS ile kamu yönetimi örgün eğitime yerleştirilmemektedir. Bu durum, Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin Kontenjan başlıklı 5. maddesine açıkça aykırıdır.

Adalet önlisans eğitimi alanlara kamu yönetimi örgün eğitime dikey geçiş hakkı tanınmaması, yükseköğretim kurumlarının aynı alanda olmamak şartıyla herhangi bir lisans veya önlisans programından mezun olan, programda okumakta olan veya yeni kayıt yaptıran öğrencilerin ikinci diploma sahibi olabilmelerine fırsat tanıyan sınavsız ikinci üniversite açısından da bir sorun teşkil etmektedir. Açıköğretime devam eden öğrenciler, kayıtlı olduğu yükseköğretim kurumunda sınavsız ikinci üniversite hakkı bulunmadığından ancak bunun dışındaki üniversitelere müracaat edebileceklerdir. Bu durum adalet mezunlarının sınırlı sayıda üniversiteye başvurması anlamına gelmekte, daha az uyumluluk gösterdiği halde örgün kamu yönetimine yerleştirilen diğer bölüm mezunları karşısında adalet önlisans mezunlarını dezavantajlı hale getirmektedir.

Sınavsız ikinci üniversite açısında kamu yönetimi için yapmış olduğumuz açıklamalar adalet önlisans mezunlarının DGS ile fark dersi almaksızın yerleştirildiği Anadolu Üniversitesi açıköğretim fakültesinin çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, iktisat, işletme, maliye, uluslararası ilişkiler ve konaklama işletmeciliği bölümleri ile fark dersi olarak yerleştirdiği halkla ilişkiler ve reklamcılık bölümü için de geçerlidir.

- Dikey geçiş kontenjanları belirlenirken kamu yönetimine geçiş yapabilecek bölümlerin uyumluluklarının yeniden gözden geçirilmesi önem arz etmektedir. Böylece sektörün ihtiyacı olan meslek elemanı yetiştirilmesinde önemli bir rol oynayan mesleki okulların itibar algısı yükselecek, bu durum öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanlarının motivasyonuna olumlu katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla alanın ihtiyacı olan etkin, verimli, doğru ve hızlı çalışacak alanın ihtiyacı olan meslek elemanları yetiştirilerek genelde devletin özelde yargı teşkilatının sorunlarının giderilmesi sağlanmış olacaktır.
- Kamu yönetimi örgün eğitimi bitirerek öğrencilerin mesleki bilgi, beceri ve yetkinliklerini garanti edecek düzeyde hem alan derslerinde, hem de klavye derslerinde verimli olabilecek olan adalet önlisans mezunlarının DGS ile daha fazla kamu yönetimi bölümüne geçiş yaparak formasyon alması sağlanmalıdır. Bunun yolu da örgün eğitime geçiş hakkı tanınmasından geçecektir.
- Ayrıca hukuk fakültesine geçiş için öngördüğümüz sınavsız geçiş uygulaması kamu yönetimi için de (%5 veya %10 kontenjan verilmesi, mezun olan öğrencinin %15'ine girmek, en az 70 diploma notu ile) uygulanabilir. Böylece örgün adalet okuyan ve başarılı olan daha fazla öğrenci desteklenmiş ve başarılı mezunların mağduriyetleri azaltılmış olur.
- Açıköğretim ile örgün eğitimin sadece eğitim yönteminde farklılık öngörülmesine rağmen dikey geçişte bazı bölümler için sadece açıköğretim kontenjanı verilmiş olması eşitlik ilkesine ve hukuka aykırıdır. Bu hukuka aykırılık giderilmelidir. Ayrıca dikey geçişle örgün eğitim yerleştirilen öğrencilerin de önlisans programında aldığı dersler dikkate alınarak lisans programına intibak işlemleri gerçekleştirildiğinden kontenjanlar belirlenirken açıköğretime kontenjan verilen alanlarda örgün eğitime de kontenjan verilmelidir.

KAYNAKÇA

- “Meslek Yüksekokulları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkındaki Yönetmelik”, R.G. 28.04.1983, S. 18031.
- “Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimlerine Devamları Hakkında Yönetmelik”, R.G. 15.10.1999, S.23847.
- “Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelik, R.G. 19.02.2002, S.24676.
- 2018 DGS Tercih Kılavuzu ve Tablolar Kılavuzu, https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/DGS/TERCIH/TABLO2_06092018.pdf, 07.06.2019.
- AYDIN, V., MESÇİ, H., ACAR, O. K., Adalet Hizmetlerinin Sunumunda Daha Yetkin Bir Ara Eleman İstihdam Önerisi: Adalet Hizmetleri Uzmanlık Sınavı (AHMUS), Kırıkkale Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu, Adalet Meslek Yüksekokullarının Sorunları ve Çözüm Önerileri Sempozyumu (10 Mayıs 2013) Kırıkkale, s. 33-63.
- AYDIN, V., MESÇİ, H., KORKMAZ ÖZCAN, Z., (2016). “Adalet Meslek Yüksekokulu Ders Müfredatı Bazında İstihdama Yönelik Yapılacak Protokoller”, Süleyman Demirel Üniversitesi 3. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, -Adalet Meslek Yüksekokullarının Gelişmesinde Yeni Eğilimler- Bildiri Kitabı, 17-18 Mayıs 2016, Isparta, 102-130.
- DEMİRAG, Enes Yılmaz ve TEMİZ Enes, Adalet Meslek Yüksekokullarından Hukuk Fakültelerine Dikey Geçiş Sınavıyla Yerleşen Öğrenci Sayılarının 900 Kod açısından İstatistiki Değerlendirmesi, -Adalet Meslek Yüksekokullarının Gelişmesinde Yeni Eğilimler Bildiri Kitabı, 3. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, (17-18 Mayıs 2016), Isparta, 206-217.
- DÜNDAR, Behcet ve BİÇAKÇI, Celal, Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Dikey Geçiş Sınavına Bakışı: Osmaniye Meslek Yüksekokulu Örneği, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt: 6, Sayı: 16, (Bahar 2017), s. 237-250.

- GÜNAY, Durmuş, ÖZER, Mahmut, Türkiye’de Meslek Yüksekokullarının 2000’li Yıllardaki Gelişimi ve Mevcut Zorluklar, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1. s.1-12.
- HACIMUSTAFAOĞLU, R., ELÇİ, H., ŞENTÜRK, M., “Dikey Geçiş Sınavının (DGS) Mesleki Eğitim Üzerine Etkileri: Doğaltaş Sektörü Örneği”, Mesleki Bilimler Dergisi, Cilt :7, Sayı: 1, (2018), s.20-21.
- METE, M. E., (2016). Adalet Meslek Yüksekokullarının (Açıköğretim, Uzaktan ve Örgün Eğitim) Değerlendirmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 3. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, -Adalet Meslek Yüksekokullarının Gelişmesinde Yeni Eğilimler-, Bildiri Kitabı, (17-18 Mayıs 2016), Isparta, s.167-178.
- UZUNBACAK, H. H., MESCİ, H., UZUNBACAK DENİZ, S., “Adalet Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleki Eğitimden Sonuç Beklentileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 18, (2017), s. 41-55.
- ÖSYM 2017 DGS Değerlendirme Raporu, Y.2018, s. 27.
- Kamu Denetçiliği Kurumu’nun 24.04.2017 tarihli 86171061-101.07.04-E.3771 sayılı Tavsiye Kararı, <https://www.ombudsman.gov.tr/wp-content/uploads/2017/04/2016-4666-Adalet-Meslek-Y%C3%BCksekokulu-Mezunlar%C4%B1n%C4%B1n-Dikey-Ge%C3%A7i%C5%9F-S%C4%B1nav%C4%B1daki-Ma%C4%9Fduriyetleri-Hakk%C4%B1nda.pdf>, 29.04.2018.
- <http://abp.anadolu.edu.tr/tr/program/dersler/1590/13>, 27.04.2018.
- <http://adaletmyo.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/115/files/ders-icerikleri-2016-ve-sonrasi-25052017.pdf>, 27.04.2018.
- <http://adaletmyo.sdu.edu.tr/tr/dokumanlar/6-ders-plani-ve-icerikleri>, 24.04.2018.
- <http://akademik.adu.edu.tr/myo/yenipazar/default.asp?idx=313939>, 27.04.2018.
- <http://aksumyo.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/112/files/yerel-yonetimler-ders-icerikleri-04082016.pdf>, 27.04.2018.

<http://iibf.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/271/files/kamu-yonetimi-yeni-ders-icerikleri-13062014.doc>, 27.04.2018.

<http://ikinciuniversite.anadolu.edu.tr/#>, 21.04.2018.

<http://ispartamyosdu.edu.tr/assets/uploads/sites/88/files/dis-ticaret-ders-icerikleri-30012018.pdf>, 27.04.2018.

<http://ispartamyosdu.edu.tr/assets/uploads/sites/88/files/insan-kaynaklari-ders-icerigi-11112015.doc>, 27.04.2018.

<http://katalog.cbu.edu.tr/Site/CourceStructure.aspx?ProgramID=1322&lang=1>, 27.04.2018.

http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_02/1511325_9_cizelgeveesaslar.pdf, 22.02.2018.

<http://uzem.cbu.edu.tr/tr/uzaktan-egitim-nedir>, 23.04.2018.

<http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2006/may06/acikogilan/acikog%5CE%4%09E%4%0B0T%4%0B0M%20DUYURU.doc>, 23.04.2018.

<http://www.atk.gov.tr/haber12.02.18.html>, 25.04.2018.

<http://www.ensonhaber.com/acikogretime-kayit-icin-dgsye-girme-sarti-getirildi-2016-06-09.html>, 23.04.2018.

http://www.megep.meb.gov.tr/dokumanlar/%C3%087er%C3%A7eve%20%C3%096%C4%09Fretim%20Program%C4%B1/ADALET_%C3%087%C3%096P_10.pdf, 24.04.2018.

<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/2992.dgs2008kilavuzpdf.pdf?0>, 23.04.2018.

<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/3000,2007dgs-kilavuzpdf.pdf?0>, 23.04.2018.

<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/3002,2005dgskilavuztumpdf.pdf?0>, 24.04.2018.

<http://www.osym.gov.tr/Eklenti/3010.tablo-3pdf.pdf?0>, 23.04.2018.

<http://www.osym.gov.tr/TR.4723/2014-dgs-kilavuzu-900-kosul-ile-ilgili-olarak-danistay-idari-dava-daireleri-kurulunun-yurutmeyi-durdurma-kararinin-uygulanmasi-24062015.html>, 29.04.2018.

[http://www.parlakbirgelecek.com/tr/faydali-bilgiler/universite-secimine-baslarken/hukuk-mu-kamu-yonetimi-mi#/,](http://www.parlakbirgelecek.com/tr/faydali-bilgiler/universite-secimine-baslarken/hukuk-mu-kamu-yonetimi-mi#/) 03.01.2018

http://www.yok.gov.tr/web/guest/anasayfa?p_p_auth=VgA5HMfi&p_p_id=101&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_101_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&_101_assetEntryId=37405853&_101_type=document&redirect=http%3A%2F%2Fwww.yok.gov.tr%2Fweb%2Fguest%2Fduyurular%3Fp_p_id%3D3%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dmaximized%26p_p_mode%3Dview%26_3_keywords%3Db%25C3%25B1%25C3%25BCm%2Bve%2Bprogram%2Ba%25C3%25A7ma%2Besaslar%25C4%25B1%26_3_struts_action%3D%252Fsearch%252Fsearch%26_3_redirect%3D%252Fweb%252Fguest%252Fduyurular, 27.04.2018.

<http://www.yok.gov.tr/web/guest/lisans-tamamlama/dikey-gecis>, 23.04.2018.

<https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014//DGS/TABLO1Kosullar23052014.pdf>, 23.04.2018.

<https://www.osym.gov.tr/TR,15240/2018-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>, 07.06.2019.

<https://ilan.memurlar.net/ilan/36551/adli-tip-kurumu-personel-alim-ilani.html>, 25.04.2018.

<https://polisokullari.tr.gg/Pmyo-Dersler-Ve-%26%23304%3B%E7erikleri-.htm>, 27.04.2018.

<https://www.ataof.edu.tr/Kayıtlar/49/25>, 21.04.2018

